

आ.व. २०८१।०८२ को लागि गुर्भाकोट नगरपालिकाको
नीति तथा कार्यक्रम

आदरणीय सभाका सदस्यज्यूहरू,

मुलुक सङ्घीय संरचनामा गएपछि भएको दोस्रो आवधिक निर्वाचनबाट पुनः निर्वाचित भई आएको दोस्रो कार्यकालको तेस्रो वर्षको गुर्भाकोट नगरपालिकाको यस गरिमामय नगर सभामा उपस्थित भई आगामी आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा निकै नै गौरवान्वित महसुस गरेको छु ।

नेपालमा नागरिक सर्वोच्चता, लोकतन्त्रको स्थापना, मुलुकको समृद्धि र अग्रगमनका लागि इतिहासको विभिन्न कालखण्डमा भएका विभिन्न संघर्ष तथा आन्दोलनमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति सर्वप्रथम हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै उक्त संघर्ष तथा आन्दोलनमा निर्भिकतापूर्वक सहभागी भै घाईते, वेपत्ता एवं अपाङ्गता भएका व्यक्तिमा हार्दिकताका साथ उच्च सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु । यस गुर्भाकोट नगरपालिकाको १५ औं नगर सभाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधानमा उल्लेखित राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू, नागरिकका मौलिक हक, नेपाल सरकारले भर्खरै मात्र स्वीकृत गरेको सोह्रौं आवधिक योजना, आगामी आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम साथै कर्णाली प्रदेश सरकारका नीति कार्यक्रम, स्थानीय सरकार सञ्चालनका लागि भएका नीतिगत व्यवस्थाहरू, नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त नीतिगत मार्गदर्शन, हामीले जनतामाझ गरेका प्रतिवद्धता एवम् चुनावी घोषणापत्र, दीगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण र आन्तरिकीकरणका सवालहरू, मानव विकासका समग्र पक्षहरू, नगरपालिकामा क्रियाशिल राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरू तथा स्थानीय बौद्धिक व्यक्तित्वहरूबाट प्राप्त गहन सुझाव र चासोका विषय, आम नगरवासीका चाहना र यहाँका सम्भावनाहरूलाई आधारका रूपमा लिईएको छ । गुर्भाकोट नगरवासी आमामुवा, दाजुभाई तथा दिदीबहिनीहरूलाई पालिकाकोतर्फबाट आधारभुत सेवा प्रवाह, विकास व्यवस्थापन र सुशासनका कायम गरी भरोसा योग्य स्थानीय सरकारको रूपमा स्थापित गर्ने यस नीतिको प्रमुख उद्देश्य हो ।

सभामा उपस्थित आदरणीय सदस्यज्यूहरू, अब म आगामी आ. व. २०८१/८२ मा यस गुर्भाकोट नगरपालिकाले संचालन गर्ने नीति तथा कार्यक्रमलाई यस गरिमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. सामाजिक विकास

स्वास्थ्य सेवातर्फ:-

१. स्वस्थ मानव पुँजीले सामाजिक रुपान्तरण र आर्थिक विकासमा बहुआयामिक योगदान गर्न सक्छ ।
प्रभावकारी आधारभुत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह मार्फत मानव पुँजी निर्माणमा योगदान पुऱ्याईने छ ।
२. अध्ययन, अनुसन्धान तथा तथ्यमा आधारित स्वास्थ्य व्यवस्थापन प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
३. विद्यमान संचालनमा रहेका स्वास्थ्य कार्यक्रमहरूलाई पुनः मूल्यांकन र परिमार्जन गरिनेछ ।
४. स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुशासन तथा सामाजिक न्याय कायम गरिनेछ ।
५. मानसिक स्वास्थ्य समस्याको बढ्दो विकराल रूपलाई सम्बोधन गर्न पालिकास्तरबाट मनोसामाजिक परामर्शकर्ता परिचालन गरिनेछ । स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रवाह हुने सेवालाई मानसिक स्वास्थ्यको दृष्टिकोणबाट समेत उपचार गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
६. मानसिक स्वास्थ्य समस्या न्यूनिकरण गर्नका लागि मानसिक स्वास्थ्य तथा मनोसामाजिक रणनीति तथा कार्ययोजना तयार गरि कार्यन्वयनमा ल्याईनेछ ।
७. खोप केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक, आमा समूह लगायत समुदायमा आधारित स्वास्थ्य सेवालाई थप क्रियाशिल बनाउदै आधारभुत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच अभिवृद्धि तथा प्रेषण सेवालाई व्यवस्थित गरिनेछ । प्रवर्द्धनात्मक तथा निरोधात्मक स्वास्थ्य सेवाको आधारको रूपमा आमा समूहलाई विकसित गर्दै लगिनेछ ।
८. जलवायु तथा अन्य विपदबाट उत्थानशील स्वास्थ्य संरचना तथा मानव संसाधन विकास गर्ने ।
९. स्थानीय उत्पादनमा आधारित खानाको माध्यमबाट पोषणमैत्री नगरपालिका र पोषणयुक्त नागरिक बनाउन आवश्यक अभियान संचालन गरिने छ ।
१०. “गर्भवती तथा सुत्केरी महिला संग उपमेयर” कार्यक्रम अन्तर्गत मातृ शिशु मृत्युदर घटाउन गर्भवती सुरक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
११. सुनौला १००० दिनका आमाहरूको पोषण स्थिती सुधारका लागी पोषण विशेष तथा पोषण सम्बेदनशिल कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१२. किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य सेवा प्रवाहलाई विशेष प्राथमिकताका साथ लागु गरिनेछ ।
१३. आर्थिक अभावका कारणले उपचार सेवाबाट बन्चित नागरिकको लागी बिपन्न नागरिक उपचार कोषलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१४. स्वास्थ्य संस्थालाई लैङ्गिक मैत्री, जेष्ठ नागरिक मैत्री र फरक क्षमता भएका व्यक्ति मैत्री बनाई पहुँचयुक्त बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१५. नीजि स्वास्थ्य संस्थालाई नियमन गर्दै सुलभ तथा गुणस्तरीय बनाउन आवश्यक सहकार्य गरिनेछ ।

१६. अति गरिब तथा विपन्न नागरिकको स्वास्थ्य बिमाका लागि सम्बन्धित वडाको सिफारीसमा लक्षित बर्गको स्वास्थ्य बिमा गर्दा लाग्ने खर्च रकम भूक्तानी तथा नवीकरण गर्ने ब्यबस्था मिलाईनेछ ।
१७. तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरी सुत्केरी पश्चातको स्वास्थ्य जाँचलाई घरदैलो सेवाको रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१८. सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको क्षमता अभिवृद्धि तथा प्रोत्साहन क्रियाकलापहरु संचालन गरिनेछ ।
१९. आकस्मिक विपद् तथा महामारीको नियन्त्रण र ब्यबस्थापनका लागि बहुपक्षीय सहकार्य, आपतकालिन स्वास्थ्य संयन्त्र, द्रुत प्रतिकार्य टोली बनाई सोको परिचालन र ब्यबस्थापन गरिनेछ ।
२०. क्षयरोगमूक्त पालिका बनाउन क्षयरोगको निदान, उपचार र रोकथामका लागि Contact Tracing लगायतका क्रियाकलापलाई प्रभावकारी रूपमा अगाडि बढाईनेछ ।
२१. गुर्भाकोट नगरपालिकामा सञ्चालित प्रसुति केन्द्रहरुमा दक्ष जनशक्तिद्वारा प्रसुती सेवा प्रदान गरिनुका साथै जटिलता भएका आमाहरुलाई सुबिधा सम्पन्न प्रसुती केन्द्रहरुमा लैजान लाग्ने एम्बुलेन्स खर्च उपलब्ध गराईनेछ ।
२२. महिलाहरुको पाठेघरको क्यान्सर न्यूनिकरणका लागि महिनावारी, स्वच्छता, स्वास्थ्य संस्थामा भि.आई.ए. शिविर तथा सचेतनामुलक कार्यक्रम गरिनुका साथै पाठेघरको क्यान्सर बिरुद्धको खोप लगाउने ब्यबस्था मिलाईनेछ ।
२३. नागरिकको आँखा उपचार ब्यबस्थित सर्वसुलभ र प्रभावकारी बनाउन नेत्रज्योति संघ राप्ती आँखा अस्पताल लगायत सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरी आँखा उपचार केन्द्रबाट आँखा अस्पताल बनाउनका लागि सामुदायिक आँखा उपचार केन्द्र मेहेलकुनालाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
२४. आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी तथा गुणस्तरीय बनाउनका निमित्त स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक औजार उपकरण तथा औषधीजन्य सामग्रीहरुको नियमित आपूर्तिको ब्यबस्था मिलाईनेछ ।
२५. स्वास्थ्य सूचना प्रणालीलाई ब्यबस्थित र गुणस्तरीय बनाई तथ्याङ्क एबम प्राथमिकतामा आधारित स्वास्थ्य योजना तर्जुमा गर्ने प्रणालीको बिकास गरिनेछ ।
२६. वडास्तरमा नागरिक आरोग्य समूह गठन गरी स्वस्थ जीवनशैली, योग अभ्यास तथा ध्यान मार्फत जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन अभियान संचालन गरिनेछ ।
२७. "मेरो स्वास्थ्य, मेरो जिम्मेवारी" अभियानलाई संघसंस्था, सहकारी र समुदायसँगको समन्वयमा वडा तथा समुदायस्तरसम्म विस्तार गरिनेछ ।
२८. पालिकाभिन्नका कम्तिमा ३ स्थानमा खुल्ला जिम सेन्टर स्थापना गरिनेछ ।

शिक्षातर्फ:-

१. प्रारम्भिक कक्षाहरूलाई स्रोतसाधन सम्पन्न बनाईनेछ । बालविकास कक्षामा किताबी पठनपाठनबाट बालबालिकालाई मुक्त राखी सिकाई हुने वातावरण तय गरिनेछ ।
२. विद्यालय व्यवस्थापन क्षमतालाई प्राज्ञिक वातावरण बनाउने गरी विकास गर्ने । सक्षम र जवाफदेही प्रशासनिक तथा प्राज्ञिक नेतृत्वका लागि खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट प्रधानाध्यापक छनौट गरी प्राज्ञिक परिणाम दिने नेतृत्वको रूपमा व्यवस्था गरिनेछ ।
३. विद्यालय समायोजन, नक्साङ्कन र विद्यालयको भौतिक सर्वेक्षणद्वारा सेवाप्रवाहको क्षेत्र निर्धारण गरिनेछ विद्यार्थी संख्या न्यून भएका विद्यालयमा विस्तारित कक्षा सञ्चालन गरिनेछ। विद्यालयको गुणस्तर परीक्षण गरी बर्गीकरण गर्ने र विद्यालयको कार्यसम्पादन स्तरका आधारमा विद्यालयमा अनुदान दिने प्रणाली स्थापित गरिनेछ ।
४. आधारभूत शिक्षाको सुधारका लागि शिक्षण पद्धतिमा सुधार गरी यसलाई बालमैत्री बनाउने, परीक्षा प्रणालीमा परिवर्तन गर्ने, कक्षा ५, ८ र १० को सिकाई उपलब्धी परीक्षण गरिनेछ । सोका आधारमा उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने विषय शिक्षकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
५. विद्यालय शिक्षामा सबैका लागि अनिवार्य र निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्ने, लक्षित समूहको भर्ना र निरन्तरता सुनिश्चित गर्ने, माध्यमिक विद्यालय अन्तर्गतको आधारभूत तहका लागि छुट्टै संयोजकको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. विद्यार्थीलाई सिर्जनशील, समालोचक, अनुसन्धानकर्ता बनाउन प्रभावकारी शिक्षण विधि र मूल्याङ्कन पद्धति अवलम्बन गर्न गुणस्तरीय शिक्षाका सूचक निर्माण गरी विद्यालयको स्तरीकरण र समुदायको शिक्षा क्षेत्रमा सकृय योगदानमा वृद्धि गरिनेछ ।
७. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको अवसरमा विस्तार, कार्यमूलक सिप विकास तालिम, स्थानीय आवश्यकता र श्रमबजारको मागसँग तादात्म्यता राख्ने प्राविधिक शिक्षाको विस्तार एवं स्थानीय पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ। विद्यार्थीहरूले सिक्दै कमाउँदै कमाउँदै सिक्दै गर्ने वातावरण तय गरिनेछ ।
८. अनुगमन, मूल्याङ्कन, सुपरिवेक्षण, मेन्टरिङ्ग र पृष्ठपोषणका लागि विषय विज्ञको समूह निर्माण र परिचालन, विषयगत शिक्षकको सञ्चालिकरण गरी कार्यथलोमा आधारित शिक्षकको पेशागत

विकासको थालनी गरिनेछ । महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित, जनजाति र सबै खाले विविधता भएका विद्यार्थीका लागि उपयुक्त सिकाइमैत्री वातावरण तयार पारिनेछ ।

९. माध्यमिक तहमा विज्ञान, प्रविधि, इन्जिनियरिङ विषयको पठनपाठनको लागि पहल गरिनेछ साथै परिवर्तित सन्दर्भमा ज्ञान अद्यावधिक गर्न, पुस्तकालयको विस्तार, प्रविधिमैत्री र पुस्तकालय, विद्युतीय कक्षामा जोडसहित आजीवन सिकाइ र खुल्ला सिकाइको प्रवर्धन गरिनेछ ।
१०. अनिवार्य आधारभुत शिक्षा सुनिश्चित गर्नका लागि अनिवार्य भर्ना, नियमित हाजिरी, अध्ययनमा निरन्तरता र अनिवार्य रूपमा निर्धारित सिकाइ उपलब्धि हासिल गर्ने वातावरण निर्माण गरिनेछ । विपन्न बालबालिकाहरुलाई स्टेशनरी र पोसाक क्रमश निःशुल्क गर्दै लगिनेछ ।
११. सरकारी कोषबाट तलब सुविधा उपभोग गर्ने हरेकले आफ्ना सन्तानलाई सार्वजनिक विद्यालयमा नै पढाउन प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१२. सबै विद्यालयमा सहजीकरण गर्ने गरी खेलकुद शिक्षकको क्षमता विकास गरिनेछ । साथै विद्यालयमा खेलकुद र अतिरिक्त सह कृयाकलापलाई अनिवार्य बनाउने, विद्यालयहरुमा पूर्वीय र परम्परागत शिक्षाका साथै योग अभ्यासमा अध्ययन, अनुसन्धान र अभ्यास गराइनेछ ।
१३. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई सुदृढ गर्दै आजीवन सिकाइ, निरन्तर शिक्षा र सिप विकासको केन्द्र बनाइनेछ । साथै विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाहरुलाई सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमार्फत बैकल्पिक अनौपचारिक शिक्षा प्रदान गरी कम्तिमा आधारभुत तह पुरा गर्ने सुनिश्चित गरिनेछ ।
१४. प्रत्येक वडामा एक खेल मैदान निर्माण गरी बालबालिकाको सर्वाङ्गिक विकासमा टेवा पुर्‍याइनेछ ।
१५. अभिभावक विहिन बालबालिकाको लागि निशुल्क आवासीय शिक्षाको विशेष कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१६. सिकाउनका लागि सिकाइ कार्यक्रम मार्फत शिक्षकको मागमा आधारित तालिम र क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरी शिक्षकको पेशागत विकास गरिनेछ ।
१७. शिक्षकको समयपालनाको अभिलेख राख्नका लागि विद्यार्थीद्वारा शिक्षक लगबुक भर्ने प्रणालीको स्थापना गरी विद्यार्थीको सिकाइमा शिक्षकको जवाफदेहिता अभिवृद्धि गरिनेछ ।

१८. विदाको सहूलियत सुविधा कम उपभोग गर्ने र विद्यालयको काममा दृढ र प्रतिवद्ध शिक्षकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

महिला बालबालिका तथा सामाजिक समावेशिकरण:-

१. दिगो विकास लक्ष्यको “कसैलाई पनि पछाडि नछोडौं” भन्ने सोच कार्यान्वयन गर्न महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, गरिब, अपाङ्गता भएका, लोपोन्मुख, बालबालिकाका लागि आयमुलक, सीपमुलक तथा रोजगार मुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. नगरपालिकाको अनाथ, असहाय तथा जोखिममा परेका बालबालिकाका लागि हामी अविभावक कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
३. “बाल विवाह मुक्त हामो नगर, बालमैत्री समृद्ध गुर्भाकोट” भन्ने संकल्पलाई आत्मसाथ गर्दै बालविवाह मुक्त नगर कायम गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
४. नगर क्षेत्रका विद्यमान कुरीतीहरु छुवाछुत, जातीय भेदभाव, बाल विवाह, बहुविवाह तथा दुर्व्यसन र चेलीवेटी बेचबिखन न्यूनिकरणका लागि चेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५. नगरभित्रका नागरिकहरुलाई आ-आफ्नो धार्मिक स्वतन्त्रतामा रही आफ्नो धर्म सस्कृतिको संरक्षण र अभ्यासको लागि समान व्यवहार गरिनेछ ।
६. गैर सरकारी संघ संस्थाहरुसँग निरन्तर समन्वय तथा साझेदारीलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
७. संयुक्त राष्ट्र संघ सुरक्षा परिषद प्रस्ताव नं. १३२५ र १८२० कार्यान्वयनलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
८. उमेर नपुग्दै हुने विवाह र गर्भधारण जस्ता स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर पार्ने सामाजिक र सांस्कृतिक कुरीतीलाई न्यूनिकरण गर्न लक्षित कार्यक्रम प्राथमिकताका साथ संचालन गरिनेछ ।
९. उद्यमशिलताको माध्यमबाट पिछडिएका तथा विपन्न महिलाको आर्थिक सशक्तिकरण गर्नको लागि जिविकोपार्जन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१०. महिला, बालबालिका तथा वृद्ध अवस्थाका जीवन संकटमा रहेका पालिकाभित्रका नागरिकको भरणपोषण र बसोबासमा लागी सामाजिक सुरक्षा ईकाइ गठन गरिनेछ ।

भाषा, साहित्य कला संस्कृती, सूचना, सञ्चार र प्रविधि

१. पालिकाको सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापनका लागि पालिकाको आफ्नै सूचना तथा अभिलेख केन्द्र स्थापना गरी दस्तावेजहरु व्यवस्थित, सुरक्षित राख्ने र एकिकृत तथ्याङ्क संकलनमा जोड दिने तथा तथ्याङ्क संकलनमा एकरूपता ल्याउने नीति लिइने ।

२. इन्टरनेट सेवा विश्वसनीय बनाउन जोड दिने र इन्टरनेट सेवा विस्तार गर्ने नीति लिईने छ ।
३. पालिकाका सेवा र सूचनाहरू अनलाईन मार्फत प्रशारण गर्ने र वडा कार्यालयबाट उपलब्ध हुने सेवा सुविधाहरूलाई विद्युतीय प्रणालीबाट उपलब्ध गराउने व्यवस्थालाई अझ थप प्रभावकारी बनाइने छ ।
४. सेवा प्रवाह, सूचना तथा जानकारी वितरणमा आधिकारिक सामाजिक सञ्जालको प्रयोगलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
५. स्थानीय संचार माध्यमको विकास र नियमनका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ ।
६. लोककल्याणकारी विज्ञापन प्रकाशन गर्दा स्थानीय संचार माध्यमलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
७. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
८. आम संचार क्षेत्रलाई निष्पक्ष, तटस्थ जिम्मेवार तथा व्यावसायिक बनाउन आवश्यक पहल गरिनेछ । सामाजिक सञ्जालको गलत प्रयोगलाई नियमन र नियन्त्रण गरिनेछ ।
९. स्थानीय संचार माध्यमलाई सुशासन, पारदर्शिता, पर्यटन प्रवर्द्धन र पालिकाको नीति कार्यक्रमको प्रभाव र असरको प्रशारण गर्ने संयन्त्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।

२. आर्थिक विकास

उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्धन:-

१. उपप्रमुख उद्यमशिलता विकास तथा युवा स्वरोजगार कार्यक्रम मार्फत स्थानीय तथा स्वदेशी कच्चा पदार्थको उपयोग गरी संचालन हुने स्थानीय माग र आवश्यकतामा आधारित सीप विकास तालीमलाई प्राथमिकता र निरन्तरता दिईनेछ ।
२. दर्ता प्रकृत्यामा आबद्ध नभएका उद्योग तथा व्यवसायलाई दर्ता प्रकृत्यामा ल्याउन अभिमुखिकरण तथा सहजिकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३. विगतमा संचालन गरिरहेको नयाँ उद्यमीहरूका लागी उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई त्यसको प्रभावकारीता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
४. उत्पादनमूलक उद्योगको स्थापना, क्षमता विकास र विस्तारमा जोड दिई स्थानीय उत्पादन र लगानीमा वृद्धि गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
५. गुर्भाकोटको स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्यम, व्यवसायको पहिचान गरी सीप विकास तालीम, क्षमता विकास, उद्योग स्थापना, उत्पादन, लेभलिड प्याकेजिडमा सहयोग तथा सहजिकरण गरिनेछ ।
६. स्थानीय व्यापार व्यवसायलाई कानुनसम्मत, मर्यादित र जिम्मेवार बनाउन बजार अनुगमनलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

७. बजारको माग अनुसारको सीप तथा क्षमता भएका प्राविधिक तथा व्यावसायिक जनशक्ति उत्पादनमा बढी जोड दिईनेछ ।
८. स्थानीय उत्पादनलाई कोसेली गृह संचालन, प्रदर्शनी, मेला महोत्सव, हाट बजार मार्फत प्रचार प्रसार र बजारीकरणमा आवश्यक सहयोग र सहजिकरण गरिनेछ ।

कृषि तथा पशुपालन:-

१. प्राकृतिक प्रकोपबाट कृषि वाली र पशुचौपायामा हुने क्षतीको जोखिम न्युनिकरण गरि युवाहरुलाई कृषि र पशुपालनमा आर्कषण बढाउन कृषि तथा पशुपंक्षी बिमा सम्बन्धी सचेतनाको लागी स्थानीय मिडियाद्वारा सूचना प्रशारण गरिनेछ ।
२. उर्वर खेतीयोग्य सार्वजनिक तथा व्यक्तिगत वाझो जमिनमा व्यक्तिगत, सामुहिक तथा सहकारीमार्फत (फलफूल र घाँसेवाली खेती) को कार्यक्रम संचालन गर्ने निति लिइनेछ ।
३. व्यावसायिक पशुपंक्षी पालक कृषकहरुलाई प्रोत्साहन गर्दै दुध उत्पादनलाई वृद्धि गर्न उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४. सहकारी र निजीक्षेत्रको साझेदारीमा कृषि उत्पादन प्रशोधन र बजारीकरण कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
५. कृषिको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न उन्नत बीउ, विरुवा, नश्लको उत्पादन तथा प्रयोगमा पहुँच वृद्धि गरिनेछ ।
६. पशु आहारा व्यवस्थापनका लागि घाँसको श्रोत केन्द्र स्थापना तथा श्रोत केन्द्र सुदृढिकरण गर्नुका साथै मिनरल ब्लक बनाउने कार्यक्रम सन्चालन गरिने छ ।
७. संघ, प्रदेश, गैह सरकारी संस्था तथा स्थानीय समूह, सहकारीहरुको लागत साझेदारीमा कृषिमा लगानी मैत्री वातावरण स्थापना गरी कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।
८. कृषकको समय, श्रम र लागत न्युनिकरण गरी उत्पादकत्व वृद्धि गर्न प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
९. सबै कृषियोग्य जमिनमा सिँचाई सुविधा पुऱ्याउन आवश्यक लगानी वढाईनेछ ।

राजश्व:-

१०. राजश्व सुधार कार्ययोजना कार्यान्वयन गरिनेछ । सरोकारवाला जनप्रतिनिधि, व्यवसायी तथा कर्मचारीहरुलाई राजश्व परिचालन बारेमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गरी राजश्वको दायरामा वृद्धि गरिनेछ ।
११. संचार माध्यमबाट सचेतनामूलक सूचनाहरु सम्प्रेषण गरी करदाता शिक्षा प्रदान गरिनेछ ।
१२. कर सप्ताह कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१३. वडा सचिवहरूलाई सुत्र प्रणाली (राजस्व मोड्युल), करका शिर्षक, दर र संकलन विधिका बारेमा क्षमता विकास तालिम प्रदान गरिनेछ ।
१४. स्थानीय व्यवसायीलाई व्यवसाय करमा आबद्ध गरी नगरपालिकाको आन्तरिक आम्दानी वृद्धि गर्न वडाहरूमा घुम्ति शिविर संचालन गरिनेछ ।
१५. सम्पत्ति कर तथा भूमिकर लागु गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
१६. अटोरिक्सालाई अनिवार्य रूपमा पंजिकृत तथा रुट प्रमिट नविकरण गरेर मात्र संचालनमा ल्याउन अटो व्यवसायी र ट्राफिक प्रहरीसगुँ समन्वय गरिनेछ ।
१७. अटो रिक्साको स्थानीय भाडादरलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
१८. आगामी हिउँदे सभामा कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धि ऐन ल्याईनेछ ।
१९. सम्पत्ति कर तथा भूमिकरलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ ।

सहकारी

१. स्थानीय श्रम, सिप र पुँजीलाई अधिकतम रूपमा परिचालन गरी नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक रूपान्तरण एवम् आर्थिक विकासको एक सवल स्तम्भको रूपमा सहकारीलाई विकसित गर्दै लगिनेछ ।
२. सहकारीलाई उत्पादनशिल क्षेत्रमा केन्द्रित गरिनेछ । सहकारीको माध्यमबाट गरिव तथा विपन्न वर्गको संलग्नतामा संचालन हुने व्यावसायिक योजनालाई वित्तीय र प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराईनेछ ।
३. नगरपालिकाको कार्यक्षेत्रभित्रका सहकारी संस्थाको विकास र प्रवर्द्धनका लागि संस्थाहरूको नियमित अनुगमन, नियमन गरिनेछ ।
४. सहकारी संस्थाहरूलाई सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त अनुसार संचालित हुन र स्वनियमन तथा सदस्य केन्द्रित भई कारोवार गर्न जोड दिईनेछ । राष्ट्रिय कार्यक्षेत्र भएका सहकारी संस्थालाई नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालन हुन निरुत्साहित गरिनेछ ।
५. पालिकाको कार्य क्षेत्रभित्रका सहकारी संस्थाहरूलाई कोपोमिस प्रणाली मार्फत अनुगमन र नियमन गरिनेछ । सहकारी संस्था र शाखाका कर्मचारीको क्षमता विकास, नेतृत्व विकास एवम् व्यवस्थापन तालिममा उचित ध्यान दिईनेछ ।
६. सहकारी संस्थालाई आफ्ना सदस्यहरूलाई सहकारी शिक्षा प्रदान गर्न अनिवार्य गरिनेछ ।

पर्यटन:

१. पर्यटन क्षेत्रलाई क्षेत्रगत विकासको अवधारणा अर्न्तगत विकास र विस्तार गरिनेछ ।

२. भेरी नदीमा Rafting सेवा, जल यातायात, होम स्टे सेवा, भोटेचुली लगायतका क्षेत्रबाट प्याराग्लाइडिङ्ग सम्भाव्यत अध्ययन गरिनेछ साथै खटाङ्ग, खैरेनी, मालारानी गुफा, चमेरे गुफा, राम्रीकाँडा दह, दुरविन डाँडा, जुरीचुला, कोट र झालेपर लगायतका पर्यटकीय क्षेत्रहरूको विकास र विस्तारका साथै गुमी सैयाँताल सिमसार क्षेत्रको संरक्षणको लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।
३. समुदायमा आधारित होमस्टे संचालनका लागि आवश्यक नीतिगत तथा वित्तीय व्यवस्थापन गरिनेछ ।

भूमी व्यवस्थापन, वस्ति तथा शहरी विकास

१. गुर्भाकोट नगरपालिकाभित्र भूमिको समुचित उपयोग सुनिश्चित गर्न भूमिको क्षमता, उपयुक्तता र आवश्यकताको आधारमा तयार भएको भूउपयोग योजनाको कार्यान्वयन गरिनेछ । भूमिको डिजिटल अभिलेख तयार गर्न नेपाल सरकारसँग आवश्यक सहकार्य गरिनेछ ।
२. भौगोलिक रूपमा विकट, विकासको लागि बाधक, अपायक र विपद्को उच्च जोखिमयुक्त स्थानमा रहेका वस्तीहरूका लागी स्थानान्तरण गर्न सकिने नजिकको सुरक्षित बस्ती पहिचान तथा विकास गरी स्थानान्तरण गर्न आवश्यक अध्ययन र छलफल गरिनेछ ।
३. वातावरणीय दृष्टिले सन्तुलित, भौगोलिक र वित्तीय दृष्टिले सम्भाव्य र प्राविधिक दृष्टिले उपयुक्त एवम् सुरक्षित तथा व्यवस्थित एकिकृत वस्तीहरूको विकासमा जोड दिईनेछ ।
४. गुर्भाकोट नगरपालिकालाई आधुनिक, वैज्ञानिक, व्यवस्थित र जिवन्त शहरको रूपमा विकास गर्न तहगत सरकारका निकायसँग समन्वय, सहकार्य गरी रणनीतिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिने छ ।
५. विद्यमान बजारक्षेत्रको वातावरणीय सुधारका लागि सामाजिक, भौतिक र आर्थिक पूर्वाधारको व्यवस्था गरिनेछ ।
६. शहरी क्षेत्रमा यातायात, शहरी सडक, खानेपानी, ढल, आवास, उद्यान, खुल्ला हरित क्षेत्र, बजारक्षेत्र, बसपार्क लगायतका एकीकृत शहरी पूर्वाधारको अवधारणा बमोजिम योजना तर्जुमा, निर्माण तथा आवश्यकताका आधारमा सङ्घीय र प्रादेशिक सरकारका विषयगत निकायहरूसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

विद्युत एवम् बैकल्पिक ऊर्जा:-

१. पेट्रोलियम पदार्थको खपत घटाउने एवम् विद्युत खपत बढाउन गार्हस्थ्य उपभोगमा विद्युतको खपतलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक उपकरणहरूमा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. बैकल्पिक ऊर्जाको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
३. १ घर १ विद्युतीय चुलो वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

४. विधुतीय सवारी साधन प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न विधुतीय चार्जिङ स्टेशन निर्माणको लागि आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।
५. विधुतीय सवारी साधन प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न यस नगरपालिका मार्फत हुने सवारी साधन खरिद कार्यमा विधुतीय सवारी साधन खरिदलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।

३.पूर्वाधार विकास:-

भौतिक पूर्वाधार:-

१. यस नगरपालिकाबाट सम्पादन हुने विकास निर्माणका योजनाहरूको लागत स्टिमेट तथा व्यवस्थापनलाई प्रविधिमैत्री, प्राविधिकमैत्री बनाउनको लागि PPMS सफ्टवेयर लागु गरिनेछ ।
२. जलउत्पन्न विपद्बाट मानववस्ती, खेतीयोग्य जमिन, मौजुदा भौतिक पूर्वाधारको संरक्षण गर्नुका साथै यस प्रकारका विपद्हरूको न्यूनिकरण गर्न पिटौली खटनपटनलाई अनिवार्य गर्दै लगिनेछ ।
३. सिँचाई, खानेपानी जस्ता जनताको प्रत्यक्ष सरोकारका योजनाहरूमा गैरसरकारी निकाय तथा स्वयम उपभोक्ताको लागत साझेदारीमा निर्माण कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
४. योजना छनौट तथा निर्माण गर्दा गुणस्तरका अलावा समय, लागत र दुरी घटाउने एवम् आर्थिक लाभलाई बढोत्तरी दिने क्षेत्रमा प्राथमिकता दिईनेछ
५. तथ्य र प्रमाणमा आधारित नीति तथा योजना तर्जुमा प्रकृत्यालाई सुदृढिकरण गर्ने, स्थानीय स्तरमा उपलब्ध स्रोत तथा परम्परागत सीप र ज्ञानलाई उपयोग गर्ने नीति लिँदै ज्ञानको पुस्तारण तथा स्तरोन्नति हुनेगरी बौद्धिक सम्पत्तीको संरक्षण गरिनेछ ।
६. कर्मचारी क्षमतावृद्धि तथा प्रविधिमैत्रीका लागी आवश्यक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
७. भवन निर्माण तथा नक्सापास प्रक्रियालाई थप व्यवस्थित गर्न भवन मापदण्ड तथा कार्यविधि निर्माण गरी अनिवार्य लागु गरिनेछ ।
८. भुकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम तथा श्रमिकको क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. यस नगरपालिकाबाट सम्पादन हुने निर्माणका कामहरूलाई गुणस्तरीय बनाउनको लागि थप ल्याब सामाग्री खरिद गरिनेछ ।
१०. सडक संजाललाई थप व्यवस्थित गर्न सडक गुरुयोजना (MTMP) लागु गरिनेछ ।
११. जनता आवास कार्यक्रम मार्फत खरको छानो विस्थापित कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. पूर्वाधार निर्माण गर्दा लैङ्गिक संवेदनशिल, बालमैत्री, ज्येष्ठ नागरिकमैत्री तथा अपाङ्गमैत्री निर्माणलाई अनिवार्य गरिनेछ ।

१३. परम्परागत पानीका स्रोतबाट सिँचाईको सम्भावना नभएका सीमान्तकृत कृषियोग्य क्षेत्रहरूमा पानी संचय पोखरी, तलाऊ निर्माण र अन्य बैकल्पिक माध्यमबाट सिँचाई सुविधा विस्तार गरिनेछ ।
१४. पहिरो नियन्त्रणको लागी Bio engineering प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
१५. नगरभित्रका कृषि तथा ग्रामिण सडकलाई स्तरोन्नती गरिनेछ ।
१६. सडक/बाटो निर्माण जस्ता हेभि मेसिनरी उपकरण प्रयोग हुने कामहरू उपभोक्ता समितिबाट गर्न निरुत्साहित गरिनेछ ।

नापी उपशाखा:-

१. सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण तथा अभिलेखिकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२. वडाहरूको Resource Map तयार गरिनेछ ।
३. पालिकाबाट निर्माण सम्पन्न भएका कृषि तथा ग्रामिण सडकको लगत कट्टाको काम प्रारम्भ गरिनेछ ।
४. भू-उपयोग योजनाका कार्यान्वयनका लागि प्राविधिकको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

खानेपानी तथा सरसफाई:

१. पालिकाका सबै बासिन्दासम्म स्वच्छ खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउन सरकारी तथा गैरसरकारी लगानी विस्तार गरिनेछ ।
२. खानेपानीका परम्परागत स्रोतहरूको पहिचान, संरक्षण तथा दिगो उपयोग गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
३. भूमिगत जलस्रोत पुनर्भरण गरी प्राकृतिक जलचक्रलाई जोगाई राख्न सुनदह, राम्रीकाँडा दह जस्ता पोखरीको संरक्षण गरिनेछ ।
४. स्वच्छ खानेपानी माथिको पहुँचलाई सरसफाई, पोषण सुधार र लैङ्गिकमैत्री सवालको रूपमा अघि बढाईनेछ ।

४.वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

वन

१. आगामी हिउँदे सभाबाट गुर्भाकोट नगरपालिकाको वन ऐन तर्जुमा गरिनेछ ।
२. सामुदायिक वनको व्यवस्थापनका अतिरिक्त सामुदायिक वनबाट पाउनु पर्ने राजस्व संकलनलाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३. वन तथा वातावरण संरक्षणमा समुदायको सक्रिय सहभागिता वृद्धि गरी वृक्षारोपण तथा आगलागी नियन्त्रणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
४. सामुदायिक वन समितिको अभिलेखिकरण गरी एकिकृत सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम मार्फत लाभग्राही समुदायको गरिवी निवारणका लागि आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ ।
५. नगरपालिका क्षेत्रभित्र जडिबुटिजन्य बोटबिरुवाको सामुदायिक वन उपभोक्तासंगको सहकार्यमा वृक्षारोपण गर्ने नीति लिईनेछ ।

वातावरण

१. पूर्वाधार निर्माण गर्दा जल, जमिन र वन जंगल लगायतका प्राकृतिक स्रोतलाई हानी नोक्सानी नपुग्ने गरी उपयोग र संरक्षण गर्दै दिगो, उत्थानशिल, वातावरणमैत्री र समावेशी बनाउन जोड दिईनेछ ।
२. विकास र वातावरण बीच सन्तुलित सम्बन्ध कायम गर्दै पारिस्थितिकीय पद्धतिको संरक्षण गरिनेछ ।
३. वातावरणमैत्री नगरपालिका घोषणा गर्नका आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी लागु गरिनेछ ।

विपद् व्यवस्थापन

१. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पूर्वतयारी, खोज, उद्धार तथा राहत र पुनर्स्थापनाका कार्यहरू निर्माण र पूनर्ताजगी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई थप प्रभावकारी बनाईनेछ ।
२. विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति तथा वडा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई खोज, उद्धार तथा राहत कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन थप सक्रिय बनाईनेछ ।
३. विपद्को क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थाहरूको समन्वय तथा सहकार्यमा नगरपालिकाको विपद् जोखिम क्षेत्रको भौगर्भिक अध्ययन गरी जोखिम क्षेत्रको पहिचान, खोज, उद्धार तथा राहत र पुनर्स्थापना सम्बन्धि कार्यमा प्रत्येक समुदाय, वडा, नगरपालिका तथा सार्वजनिक निजी तथा सामुदायिक क्षेत्रसंगको सहकार्यमा जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
४. जल, तथा मौसम विज्ञान विभाग लगायतका निकायसंग समन्वय, सहकार्य गर्दै पूर्वसूचना प्रणाली, मौसम पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी लगायतका क्रियाकलापमा स्थानीय समुदाय तथा आम समुदायमा सचेतनामूलक क्रियाकलाप सञ्चालन गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
५. कृषकलाई जलवायु तथा मौसम सम्बन्धि पूर्वसूचना दिनको निम्ति जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद तथा विभिन्न साझेदार निकायको समन्वयमा कृषि मौसम सल्लाह प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
६. नगरपालिकामा गरिने विकास निर्माणका क्रियाकलापमा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहिकरण तथा विधालयमा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।

७. स्थानीय पाठ्यक्रममा विपद् व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका विषयवस्तु समावेश गरीनेछ तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धि सचेतना मुलक क्रियाकलाप सञ्चालन गरीने छ र उक्त कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
८. नगरपालिकाको योजना प्रक्रियामा वातावरण संरक्षण, आधारभूत स्वास्थ्य तथा सरसफाई, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जैविक विविधताको संरक्षण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयहरूलाई मूलप्रवाहीकरण र स्थानीयकरण गरिनेछ ।
९. यस नगरपालिकाको आपतकालिन कार्य सञ्चालन केन्द्रलाई थप व्यवस्थित र स्तरोन्नतिका लागि आवश्यक सामग्री खरिद गरिनेछ ।

फोहोरमैला व्यवस्थापन

१. फोहोरमैलाको दीगो व्यवस्थापनका लागि नविनतम प्रविधिको उपयोगलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
२. फोहोरलाई आयको स्रोतको रूपमा परिचालन गर्न आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।
३. फोहोरमैला व्यवस्थापनमा नागरिक र स्थानीय सरकारबीच सहकार्य गरिनेछ ।
४. फोहोरमैला व्यवस्थापनमा नीजि तथा सामुदायिक संस्थाहरूको सहभागितालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
५. घरायसी फोहोरलाई घरमै कुहिने र नकुहिने फोहोरको रूपमा वर्गिकरण गरी कुहिने फोहोरको जैविक उपयोग र नकुहिने फोहोरको उचित व्यवस्थापनको नीति लिइनेछ । कुहिने फोहोर घर करेसाबारीमा उपयोगको लागी प्रवर्द्धनात्मक नीति लिइनेछ ।

५. सुशासन तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह

सामाजिक सुरक्षा

१. व्यक्तिगत घटनादर्ता प्रणालीको डिजिटलाईज हुन बाँकी डाटाको एकिन गरि पूर्ण रूपमा डिजिटलाईज गरिने छ ।
२. सामाजिक सुरक्षा भत्ता भुक्तानी (इ.एफ.टी.) प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाउन बैङ्कहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
३. सामाजिक सुरक्षा दर्ता तथा नविकरणलाई थप प्रभावकारी बनाउन राष्ट्रिय परिचयपत्रसँग बायोमेट्रिक भेरिफिकेसन प्रणाली प्रत्येक वडामा जडान गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
४. प्रत्येक त्रैमासिकको अन्तमा बैङ्क, वडा सचिव तथा जनप्रतिनिधिहरूसँग सामाजिक सुरक्षा भुक्तानीमा भएका जटिलता सहजिकरणको लागि बैठक बस्ने ब्यवस्था मिलाइने छ ।
५. वडा स्तरमा हुने गरेका घटनादर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी प्राविधिक तथा सुशासनसँग जोडिएको विषय वस्तुहरूको अनुगमन आवश्यकता अनुसार गरिनेछ ।

६. घटनादर्ता तथा सामाजिक सुरक्षाको १४ वटै वडाको अभिलेख रजिस्टरको व्यवस्था गरेर सेवाग्राहीको अभिलेखिकरण गरिने छ । जस्तै नयाँ दर्ता, लगतकट्टा, बैङ्क चेकको अभिलेख, भत्ता प्राप्त गर्ने मिति, पुराहुने मिति, सामाजिक सुरक्षा परिचयपत्र नम्बर, लाभग्राहीको सम्पर्क नम्बर सुरक्षित राख्ने गरि अभिलेख रजिस्टरको व्यवस्था गरिनेछ । साथै नविकरण तथा नयाँ दर्ता फारमको व्यवस्था समेत गरिने छ ।
७. वडा सचिवहरूलाई प्रविधिमैत्री वनाउन पालिका स्तरमा तालिम संचालन गरिनेछ ।
८. घटनादर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि जनस्तरमा जनचेतना जगाउन र सूचना सम्प्रेषणको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
९. विद्यालय स्तरमा घटनादर्ताको महत्व तथा आवश्यकतावारे विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१०. घटना दर्ता सप्ताह हरेक वर्ष बैशाख १ गते देखि ७ गते सम्म अभियानको रूपमा संचालन गरिनेछ ।

सार्वजनिक सेवा प्रवाह:-

१. स्थानीय करको दायरा विस्तार गरिने छ । वडास्तरबाट संकलन हुने राजस्व यथाशक्य छिटो बैङ्क दाखिला गर्न अनिवार्य गरिनेछ ।
२. पालिकाबाट प्रवाह हुने सेवालाई जनमुखी, पारदर्शी र जवाफदेही रूपमा सञ्चालन गरिनेछ । विचारमा विविधता, विकास र सेवाप्रवाहमा एकताको मान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै नगर क्षेत्रका विकासका गतिविधिलाई सरोकारवालाको सक्रिय सहभागितामा अघि बढाईनेछ ।
३. टोल तथा वस्तिमा गठित टोल विकास संस्थाहरूलाई नगरपालिकाको अभिन्न इकाईको रूपमा स्वीकार गर्दै विभिन्न विकास तथा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । टोल विकास संस्थाहरू थप गठन तथा संस्थागत क्षमता विकास गरिनेछ ।
४. योजनाको संख्यात्मक तथा गुणात्मक पक्षलाई सुनिश्चित गर्न नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणालीलाई निरन्तरता दिईनेछ । आर्थिक वर्षको शुरुवात देखि नै योजना कार्यान्वयनको कार्ययोजना सुनिश्चित गरी सबै आयोजना र कार्यक्रम यथासमयमा सम्पन्न हुने आधार तय गरिनेछ ।
५. सार्वजनिक सुनुवाई तथा सामाजिक परिक्षणलाई अनिवार्य प्रकृयाका रूपमा अवलम्बन गरिनेछ ।
६. कर्मचारीलाई आर्थिक वर्षको शुरुमै जिम्मेवारी तोकी कार्यविवरण लागु गरिनेछ । कार्यविवरणका आधारमा कार्यसम्पादन सम्झौता गरी नतिजाप्रति उत्तरदायी बनाईनेछ ।
७. आर्थिक अनुशासन कायम गराउने तर्फ थप जोड दिईनेछ । बेरुजु सम्परिक्षण तथा फछ्यौट गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । सोको लागि बेरुजु फछ्यौट अधिकारी नियुक्ति गरिनेछ ।
८. पालिकास्तरमा सुरक्षा र अमनचयनलाई प्रभावकारी बनाई समाजमा हुनसक्ने सामाजिक घटनाको शिघ्र सम्बोधन गर्न नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका प्रहरी चौकी तथा प्रहरी बिटलाई आवश्यक स्रोतसाधन र पूर्वाधारमा सहयोग गर्ने नीति लिईनेछ ।

९. नगरपालिकाबाट वितरण हुने सेवा र सूचनालाई सूचना प्रविधिसँग आवद्ध गर्दै सुशासन स्थापनाको लागि महत्वपूर्ण आधारको रूपमा विकास गरिनेछ ।
१०. पालिकाहरूको असल अभ्यास आदान प्रदान तथा समन्वयका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
११. आम नागरिक तथा समुदायस्तरसम्म सार्वजनिक सरोकारको विषयमा समालोचनात्मक चेतका साथै सकारात्मक सोच विकासका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

न्यायिक क्षेत्र:-

१. न्यायीक समितिको सेवालाई विश्वसनिय बनाउन नागरिक अन्तक्रिया र छिटो छरितो न्याय सम्पादनको लागि प्रविधिमा आधारित प्रणालिको व्यवस्था गरिनेछ ।
२. न्यायीक समिति तथा प्रत्येक वडाहरूमा रहेका मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
३. कानुनी राय तथा विज्ञ सेवाका लागि कानुन अधिकृतको पदमा पदपूर्ति गरिनेछ ।

६. अन्तर्सम्बन्धित क्षेत्र:-

जलवायु परिवर्तन

१. जलवायु परिवर्तनको असरसाँग जुध्न स्थानीय अनुकुलन कार्ययोजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२. जलवायुमैत्री कृषि प्रणाली अवलम्बन गरि खाद्य सुरक्षा, पोषण तथा जीविकोपार्जन सुधार गरिनेछ ।
३. जलवायु उत्थानशीलता, पारिस्थितिकीय प्रणालीको संरक्षण गरि दिगो वातावरणीय सेवाहरूको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
४. जलश्रोतको बहुउपयोगका साथै पुनर्भरण पोखरी तलाउहरू निर्माण गरि पानीको स्रोत बढाइनेछ ।
५. जलवायुजन्य प्रकोपहरूबाट व्यक्तिको जीवन तथा सम्पत्ति, स्वास्थ्य जीविकोपार्जन, भौतिक पूर्वाधार र सांस्कृतिक एवम् वातावरणीय सम्पदामा हुने क्षतिको न्यूनीकरण गरिनेछ ।
६. जलवायु सम्बद्ध नीति निर्माण, संस्थागत संरचना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सुशासन र लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई मुलप्रवाहीकरण गर्दै जीविकोपार्जनमा सहजीकरण गरिनेछ ।
७. जलवायु परिवर्तनको प्रभाव र जोखिम सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्दै न्यूनीकरण तथा अनुकुलनका उपायहरू अवलम्बन गर्न स्थानीय समुदाय लगायत सबै सरोकारवालाहरूको क्षमता विकास गरिनेछ ।
८. जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि अध्ययन, अनुसन्धान एवम् प्रविधि विकास र प्रसारलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

९. जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी नीतिहरूको कार्यान्वयनका लागि राष्ट्रिय श्रोतको पहिचान गर्नुका साथै यस सम्बन्धी द्विपक्षीय, बहुपक्षीय तथा अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय स्रोतमा पहुँच बढाई सबै श्रोतको न्यायोचित रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
१०. कृषि सडक, सिचाई, कुलो निर्माण, खानेपानी सुविधा, बाढी पहिरो नियन्त्रण र पुनर्भरण पोखरी निर्माणलाई जलावायु उत्थानशिल विकास अवधारण अर्न्तगत कार्यान्वयन गरिने ।
११. जलावायुजन्य विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्न आवश्यक कानून, कार्यविधि, सचेतनामुलक क्रियाकलाप, वृक्षारोपण र आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्र संचालन गरिने ।
१२. जलवायु परिवर्तन तथा विपद् व्यवस्थापनको लागि जल तथा मौसम मापन केन्द्रहरूको स्थापना गर्न आवश्यक अध्ययन गरिनेछ ।

गैरसरकारी संस्था, नागरिक समाज र सामुदायिक क्षेत्र:

१. समग्र विकास प्रयासमा गैसस, नागरिक समाज र सामुदायिक क्षेत्रको भूमिकालाई सहयोगीको रूपमा प्राथमिकता दिईनेछ ।
२. सामाजिक शक्ति परिचालन गरी गरिबी निवारण, क्षमता अभिवृद्धि, नागरिक सचेतना तथा कर्तव्यबोध र सशक्तिकरण एवम् विपद् व्यवस्थापनमा गैसस, नागरिक समाज र सामुदायिक क्षेत्रको सहयोग परिचालन गरिनेछ ।
३. गैससका स्थानीय क्रियाकलापमा आवश्यक सहयोग र समन्वय गरिनेछ ।

तथ्याङ्क प्रणाली:

१. पालिकाले गरेका सम्पूर्ण गतिविधिहरूको तथ्यांकीय रूपमा दस्तावेजीकरण गरिनेछ ।
२. नगरवासीहरूको आर्थिक, सामाजिक अवस्था एवम् जनसांख्यिक विवरणलाई आर्थिक परिसूचकका आधारमा मापन गरिनेछ ।
३. तथ्यमा आधारित नीति निर्माणमा जोड दिईनेछ ।

गरिबी निवारण:

१. घरधुरी सर्भेक्षण मार्फत गरिव घर परिवार पहिचान गरी अद्यावधिक गरिनेछ । यस्तो विवरण गरिव घर परिवार सूचना व्यवस्थापन प्रणाली विकास गरी व्यवस्थित गरिनेछ ।
२. पहिचान भएका गरिव लक्षित गरिबी निवारण कार्यक्रम तथा योजना तर्जुमा गरि लागु गरिनेछ ।
३. स्वरोजगारमूलक सीप विकास तालिम तथा शिक्षा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
४. उत्पादनमूलक रोजगारी तथा अवसरको अभिवृद्धि गरी यसमा गरिवको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
५. गरिबी निवारण नीति तर्जुमा गरी उत्पादनका स्रोतसाधनमा गरिवहरूको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।

६. आधारभूत आवश्यकताका वस्तु तथा सेवाहरुमा गरिबहरुको पहुँच सुनिश्चित गर्न आवश्यक सरकारी, नीजि तथा गैरसरकारी प्रयासलाई परिचालन गरिनेछ ।

श्रम तथा रोजगार

१. रोजगार शाखालाई रोजगार सूचना केन्द्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
२. “श्रमको सम्मान, हाम्रो अभियान ” मार्फत श्रम प्रतिको सकारात्मक धारणा विकास गरिनेछ ।
३. कार्यथलोमा हुने सबै प्रकारका विभेदलाई अन्त्य गर्दै “समान कामका लागि समान पारिश्रमिक” दिने नेपाल सरकारको प्रतिवद्धता लागु गराईनेछ ।
४. पालिकाले गर्ने विकास खर्चलाई रोजगारी सिर्जनासँग आबद्ध गरिनेछ ।
५. व्यावसायिक तथा सीप विकास तालिम कार्यक्रमहरुलाई श्रम बजारको आवश्यकता अनुरूप बनाई “सबैलाई सीप, सबैलाई रोजगारी” कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
६. बालश्रम लगायत सबै प्रकारका श्रम शोषणको अन्त्य गर्नमा आवश्यक प्रयास गरिनेछ ।
७. श्रम स्वीकृती लगायतका बैदेशिक रोजगारीसँग सम्बन्धित सेवाहरुमा आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ ।

सभाका सदस्यज्यूहरु,

मैले यस गुर्भाकोट नगरपालिकाको तर्फबाट आर्थिक वर्ष २०८०।०८१ को नीति तथा कार्यक्रम संक्षिप्त रूपमा प्रस्तुत गरिसकेको छु । समृद्ध गुर्भाकोट नगरपालिका निर्माणको अभियानमा नगरवासी दाजुभाई तथा दिदीबहिनिहरुले दिनुभएको साथ र सहयोगको लागि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । जनभावना अनुसार नै अघि बढ्ने हाम्रो परम्परा र चाहना रहेको व्यहोरा अवगत गराउन चाहान्छु ।

यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने क्रममा सहयोग पुऱ्याउनुहुने नगरसभाका सदस्य, कर्मचारी, सबै राजनीतिक दलका प्रतिनिधिज्यूहरू, स्थानीय बौद्धिक तथा सरोकारवाला महानुभावहरू र विभिन्न संघ संस्थाका प्रतिनिधिज्यूहरू सबैप्रति हार्दिक आभार सहित धन्यवाद टक्रयाउन चाहान्छु ।

नगरको समग्र विकासको लागि सबैको अमुल्य सुझावको सदैव अपेक्षाका साथ उपस्थित सम्पूर्णमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु !

हस्त पुन
नगर प्रमुख

२०८१ साल असार १० गते सोमबार